

К. е. н. Баєва О. І.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Анотація. У роботі досліджується державне регулювання інвестиційної діяльності. Наводяться підходи до розробки і здійснення регулювання інвестиційної діяльності. Запропоновані шляхи поліпшення інвестиційного процесу.

Ключові слова. Інвестиційна діяльність, інвестиції, державне регулювання, інвестиційний процес, інвестиційний клімат.

I. Вступ. Інвестиційна діяльність має великий вплив на економічне зростання. Сьогодні, інвестиції є важливим інструментом для розвитку економіки. Вони виступають засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, допомагають у створенні і впровадженні нових технологій та ринкової інфраструктури.

Інвестицій вкладаються як в країни які вже економічно розвинуті, так і в ті, які лише розвиваються, а також в економічно відсталі. Інвесторами найчастіше виступають індустріально розвинуті держави. Так, наприклад, в світове господарство щорічні інвестиції складають близько 2,0 – 2,5 трлн. дол. [1]

Для України, нині, характерна недостатня забезпеченість інвестиційними ресурсами. Діюча економічна система в Україні не має дійових механізмів залучення інвестицій. Так, у 2003 р. в Україні обсяг капіталовкладень на душу населення склав усього біля 118 дол. США. В Росії цей показник вище у 4 рази, Естонії – у 4,3, а у Великобританії – у 73. Питома вага іноземних капіталовкладень в загальному обсязі в 2005 р, складала в Україні лише 12% [2]. Одна з причин – несприятливий інвестиційний клімат для внутрішніх і зовнішніх інвесторів. Для вирішення цієї проблеми необхідно перш за все державне регулювання інвестиційною діяльністю. Світова практика доводить, що безпосередня участь держави в інвестиційному процесі є об'єктивно зумовленою необхідністю.

Науковими дослідженнями цих питань займалися і займаються багато фахівців, зокрема [1, 3, 4]. Але незадовільний стан залучення інвестицій в економіку країни вказують на те, що недостатньо уваги приділено саме державному регулюванню інвестиційним процесом.

II. Постановка завдання. Отже, мета даної роботи - дослідити механізм державного регулювання інвестиційною діяльністю.

III. Результати. Головним критерієм державних вкладень в економіку мають стати їх пріоритетність, ефективність та швидка окупність. У статті 11 Закону України «Про інвестиційну діяльність» зазначено, що державне регулювання інвестиційною діяльністю здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної та соціальної політики. У статті 12 цього Закону визначено:

1) державне регулювання інвестиційної діяльності включає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності;

2) регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється шляхом:

- застосування системи податків з диференціацією суб'єктів та об'єктів оподаткування, податкових ставок і пільг;
- проведення кредитної та амортизаційної політики, в тому числі завдяки прискоренню амортизації основних фондів;
- надання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій;
- впровадження державних норм і стандартів;
- вжиття антимонопольних заходів;
- роздержавлення та приватизації власності;
- проведення політики ціноутворення;
- інших заходів.

Актуальним для України залишається питання щодо встановлення прав та обов'язків держави як суб'єкта інвестиційної діяльності. Держава виступає

як суб'єкт інвестиційної діяльності через свої інститути, компанії, корпорації, фінансово-кредитні установи та ін.

Ступінь участі держави залежить від моделі економічної системи. В світовій практиці розрізняють дві основні моделі: ліберальна модель і модель соціально-орієнтованого ринку. За ліберальної моделі здійснюється мінімальне втручання держави в економічну діяльність. Така модель діє у США, Франції. Для соціально-орієнтованої моделі характерно більша ступінь втручання держави. Ця модель діє у Швеції (так званий «шведський соціалізм»), Австрії, Німеччині. Так, наприклад у Швеції державний сектор економіки становить 30-50% а у США – менше 10% [1]. Реформування економіки України орієнтовано на ліберальну модель.

Для системи державного регулювання інвестиційної діяльності пропонується наступна ієрархічна послідовність [2]: по-перше – встановлюються функції системи, по-друге – визначають напрямки проведення економічної політики, далі здійснюється підбір інструментів втілення цієї політики в життя, а потім вже розробляються заходи регулювання конкретних процесів.

Відповідно до принципу ієрархічності запропонована схема розробки і функціонування системи яка визначає послідовність дій у процесі регулювання інвестиційної діяльності (рис. 1).

На наш погляд у наведену схему доцільно внести зміни. Так, першою складовою повинна бути - **постановка мети (мотивація)**, яка не тільки визначає поведінку суб'єкта, а й впливає на елементи системи регулювання, їх зміст, вибір способів впливу на об'єкт, на організаційну структуру тощо. А наступною складовою буде вже **обґрунтування** діяльності.

Остання складова в схемі – **моніторинг**. Відповідно до [3] моніторинг - безперервне спостереження за економічними об'єктами, аналіз їх діяльності. як складова частина управління. Але будь-який процес доцільно завершити **розробкою пропозицій**, які відіграють важливу роль, надаючи змогу

отримати користь із запобігання допущених у минулому помилок та поліпшити якість майбутніх інвестиційних рішень.

Таким чином, схема розробки і здійснення регулювання інвестиційної діяльності з доповненнями буде наступною (рис. 2).

Держава в ринковій економіці може виступати і як інвестор і як учасник інвестиційного процесу. В ролі інвестора держава здійснює інвестування об'єктів загальнонаціонального характеру. Так званих «суспільних» товарів, які не можна продати на ринку окремим споживачам: оборонна галузь, магістралі, термінали, національні парки, соціальна сфера.

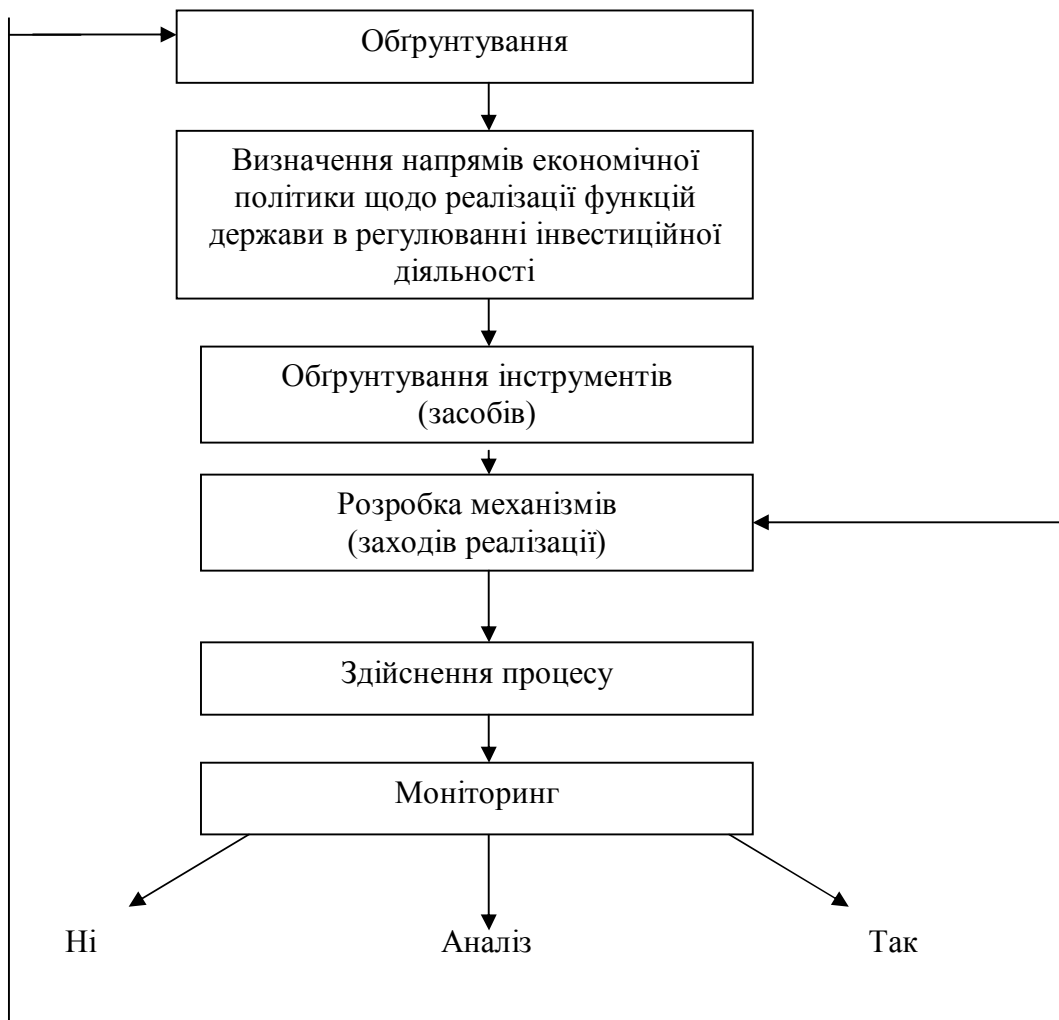

Рисунок 1 Принципова схема розробки і здійснення регулювання інвестиційної діяльності

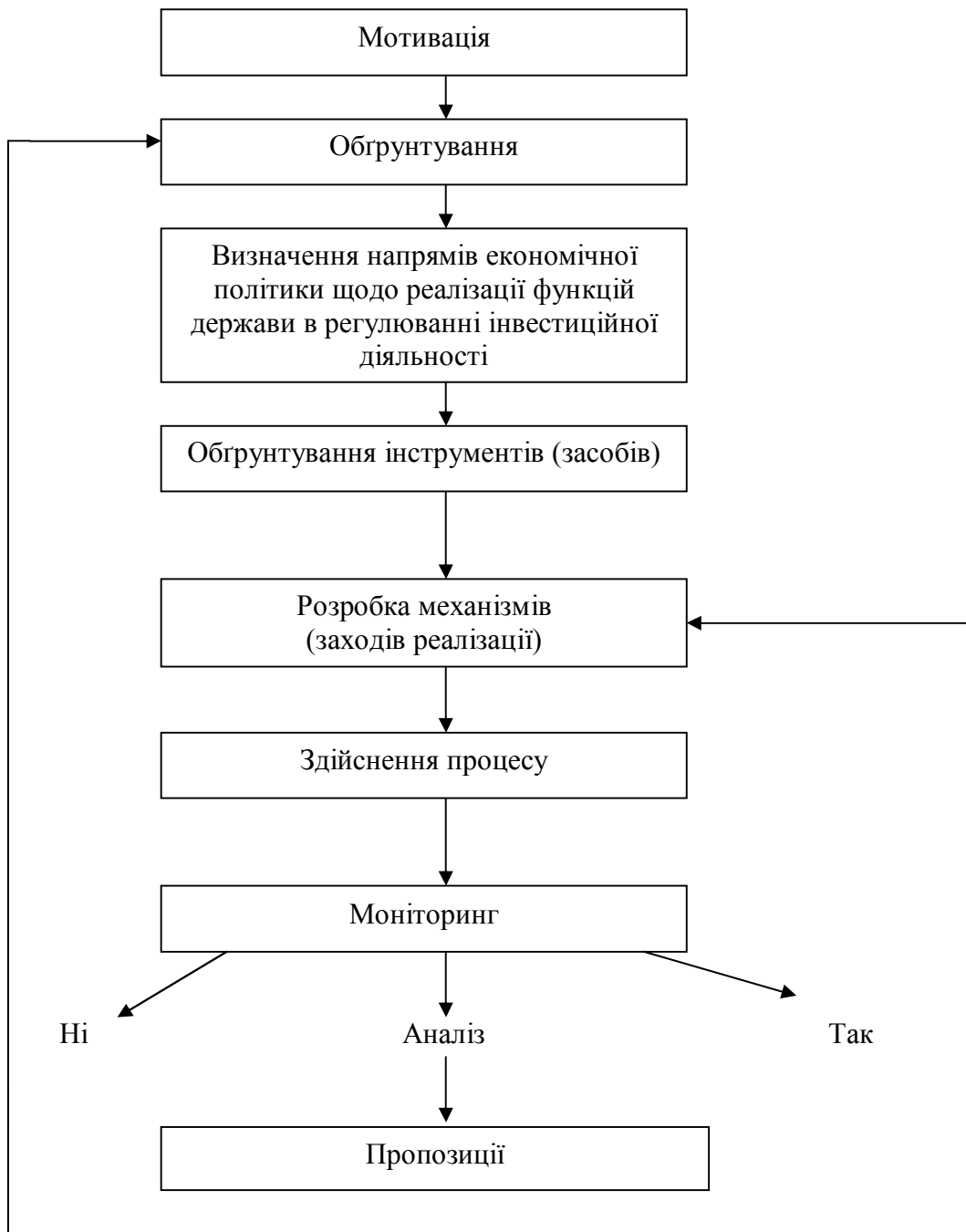

Рисунок 2 Принципова схема розробки і здійснення регулювання інвестиційної діяльності

В процесі сталого розвитку і стабілізації економіки держава має свої функції впливу на інвестиційний процес [2]. Виділимо головні:

Функції

Заходи по здійсненню

Залучення інвестицій на розвиток економіки і повну зайнятість	→	Створення підприємств та об'єднань з іноземними інвестиціями
Створення правових основ функціонування ринку капіталу	→	Розробка й удосконалення законодавчої бази
Вирівнювання сукупного попиту і сукупної пропозиції	→	Стимулювання діяльності інвесторів
Захист конкуренції	→	Діяльність антимонопольного комітету
Встановлення прав та обов'язків держави як суб'єкта інвестиційного процесу	→	Розроблення певної правової бази

IV. Висновки. Протягом останніх років в Україні створювались необхідні умови для формування сприятливого інвестиційного клімату, розроблялась законодавча база. Однак слід відзначити, що для забезпечення зростання обсягу надходжень у країну інвестицій, необхідно поліпшити макроекономічну ситуацію в країні в цілому.

Пріоритетними завданнями щодо активізації інвестування є:

- надання необхідних приміщень, обладнання, земельних ділянок за пільговими цінами;
- цільове фінансування та сприяння у проведенні проектів, зорієнтованих на аграрний сектор;
- надання інвестиційних гарантій щодо забезпечення прав власності інвесторів;
- узгодженість нормативних документів, що регулюють інвестиційну діяльність;
- сприяння у створенні спільних підприємств з іноземним капіталом;
- поінформованість про стан економіки.

Застосування зазначених заходів допоможе поліпшити інвестиційний клімат в Україні

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Музиченко А. С. Інвестиційна діяльність в Україні. – К., 2005 – 405 с.
2. «Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект» - Економіст №1, 2006 р., С. 74.
3. Танцюра В.І. Політична економія держави. – К., 2002 – 268 с.
4. Райзберг Б.А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е.Б. Современный экономический словарь – 2-е изд., исправ. – М.: ИНФРА – М, 1999. – 479 с.